

KAILI RETSNIK

NÕIAKATEL

I. raamat

Pärnu 2021

Illustreeris Jana Valge

Toimetas Heli Hallik

Küljendas ja kaaned kujundas: Vallo Hallik

Autor vastutab teose sisu eest.

© Kõik õigused kaitstud

ISBN: 978-9949-685-72-1

Trükk: MJ Konsult

Hea Tegu kirjastus

www.fil.ee

SISUKORD

NÕIAKATEL

6-11

TÄHENDUSLIK UNI

12-15

VÕLUÕUNAD

16-21

HEATEGU

22-27

EKSINUD TÜDRUK

28-35

KÖHARAVIM

36-41

KÖRVENÕGESE HEAD OMADUSED

42-45

SOOLATÜUGAS

46-51

LIHAVÕTTEPÜHAD

52-57

IMEROHI

58-67

NÖIAKATEL

Piibe on 29-aastane nõiatüdruk, kes elab oma ema majas. Majas elab ka Piibe mustvalge kass Nurr.

Piibe ema Anna elas väga vanaks, kuid pärast tema surma teab Piibe, et ema vaatab teda taevast ja on talle kaitseingliks.

Kõik nõiatarkused ja -oskused päris ta oma emalt, samuti jäi talle võlukatel, mis oli varem ema oma. Selle katla oli Anna saanud endale nooruses oma ema käest.

Anna jutustas oma tütrele sellestki, kuidas vanaema oli võlukatla endale saanud.

See oli väga kaua aega tagasi, kui Piibe vanaema, Anna ema Inga, elas metsas, samas majas, kus elab praegu Piibe. Tol ammusel ajal juhtus metsas olema torm, mille käigus paljud puud said hukka, kukkusid maha, murdu-sid ladvast pooleks. Tollal püüdis noor tüdruk Inga aidata metsa, kuid tormikahjustused olid suured. Inga teadis, et ainus abi on istutada uued puud. Ta võttis langenud puudelt seemneid ja külvas neid. Ta ravis loomi, kes olid viga saanud, aitas linde, kelle pesad olid olnud mahakukkunud puude otsas, kuuseokste vahel. Inga leidis uue koha linnukestele ja sättis pesad tugevate puude otsa. Hoolitsedes nii puude kui lindude ja loomade eest.

Inga oli kaua aega olnud metsas ainus elanik. Ajapikku hakkasid ka teised inimesed maale kolima ning maal metsade vahel ja nende lähedal elama. Paljud tundsid looduse kutset.

Kord kohtuski Inga ühe kauni noormehega, kes ehitas omale maja metsa äärde. Kuna Ingale meeldis metsas elades ikka laulda ja tantsida, siis ta ei lasknud ennast sellest segada kui keegi juhtuski teda laulmas kuulma. Inga korjas ikka taimi, sidus neid puntidesse ning kuivatas, tegi erinevaid taimeteesid ja raviseigusid. Ta kodu ümbrus pakus palju võimalusi toidulauale. Maasikad, murakad, jõhvikad, pohlad, mustikad, seened, karulauk, isegi jänese kapsas oli hea ja leitud veel palju teisigi söödavaid taimi.

Inga imeline hääl oli niivõrd kaunis, et noormees lähenes neiuale: „Tere, mina olen Rein, ehitان siia metsa äärde maja, kuulen tihti teid nii kaunitult laulmas, teil on ilus hääl,“ tutvustas end Rein.

„Ma tänan teid, Rein. Mina olen Inga. Olen siin metsas elanud juba aastaid ning nüüd vaatan, et ka teised on hakanud siia poole ehitama ja kolima,“ vastas Inga.

Noored vaatasid teineteist ja imestasid.

„Ehk soovid tassikese teed, saame jutustada ja tutvuda?“ küsis Inga.

„Jah, miks ka mitte!“ vastas Rein.

Juues maitsvat melissiteed, mis on rahustav ja lõõgastav ning muudab õnnelikuks kõik inimesed, oli ka nende vestlus täis naeru ja rõõmu. Neist said suured sõbrad. Inga tegi tihti süüa ja teed ning kutsus siis ka Reinu sööma. Noormehel oli selle üle hea meel. Mida aeg edasi, seda rohkem olid noored koos ja armusid teineteisesse. Reinul sai maja valmis ja Inga kolis siis mehe juurde elama. Koos elades said nad tütre, kellele pandi nimeks Anna.

Inga oli leidnud peenarde kaevamise käigus maa seest ühe vana raamatu, milles oli kirjutatud, et kusagil maailmas on olemas katel, mis sisaldab endas võluväge, mida on vaja, et taimerohutusi kiirelt valmistada. Selle omanik kuuleb inimeste muresid ja aitab neil lahendusi leida.

Anna soovis väga seda katelt endale. Ta näitas raamatut Reinulegi.

„Vaata, kallid, see on raamat, mille ma peenraid kaevates leidsin. Tundub, et see on väga vana ja tark raamat, aga ma ei tea, kas tegemist on müüdi või tegelikkusega. Siin on ka kaart, kus see katel peaks asuma,“ lausus Inga innukalt.

„Inga, see on tõesti põnev ja kui sa seda soovid, siis ma toon selle sulle, mu arm. Ükskõik, kui kaugel see asub, või kui kaua mul selleks aega kulub,“ oli Reinu kindel sõna.

Noormees ei tahtnud küll oma peret jätta, kuid ta teadis, et naise soove on oluline täita. Ta kallistas oma last ja suudles oma naist ning lubas ruttu tagasi tulla. Kuid see rännak polnudki nii lihtne kui alguses paistis.

Möödusid päevad, nädalad ja kuud, kuid ikka polnud veel abikaasa tagasi jõudnud. Ühel sügisesel hommikul oli kuulda samme, tulija oligi Rein koos katlaga. Mõõdunud oli palju aega ja kui nad taas kohtusid, olid nad väga õnnelikud.

Rein rääkis Ingale, mida ta oli näinud ja kus käinud.

„Kõndisin mitu päeva ja ööd. Kuulasin linde ja loomi, just nagu sina oled mulle seda õpetanud. Sain neilt palju abi. Nad juhatasid mind, kui olin hätta jäämas,“ jutustas Rein.

„Teel kohtasin üht vana meest, kes rääkis mulle, et kaua aega tagasi oli elanud metsanõid, kellel just see katel aitas teha täpselt neid taimesegusid, mida oli vaja. Nõial oli ka endal oskus taimi korjata ja oluline on taimi tunda, sest muidu katel ei tööta. Sellel nõial polnud pärijaid ja nii oli see jäänud nõia majja. Nõia maja ei ole enam nähtaval. Keegi pole seda katelt leidnud. Otsijaid oli teisi käinud, kuid neil puudus visadus alustatu lõpule viia. Katla saab vaid see, kes on abivalmis ja soovib teisi aidata. Ainult heatahtlikus kohas soovib katel olla. Katel valib ise endale omaniku, kellega ta kaasa läheb, kuid vanamees ei osanud täpselt öelda, kus see asuda võib. Ta palus mul edasi liikuda ja vaadata, kas leian öökulli, kes on metsa vana elanik ja võib-olla teab rohkemat.

Nii ma siis liikusin edasi kaardi järgi, kuni kohtasin öökulli, kes rääkis mulle, et katel on vee all peidus. Seal lähedal kasvab üks suur ja võimas pihlapuu, mille järgi ma selle koha ära tunnen. See raamat, mille sa meie koduaiast leidsid, oli suure üleujutusega kuidagi sattunud meie koduaeda ja sellele oli rohi peale kasvanud.

Kaart raamatu vahelt juhatas mind vana nõia majani, mis oli väga lagunenenud ja asus tõesti vee all, sest sinna oli tekkinud järv.

Selle järve ääres kohtasin ma saarmast, kes näitas mulle õiget asukohta.

Algul ei nõustunud katel minuga kaasa tulema, kuid kui rääkisin talle sinust, siis sain ta kaasa ja siin ta on,“ lõpetas mees.

Inga oli väga rõõmus, et ta mees taas kodus oli.

Inga hakkas seda katelt kasutama ja selle abil inimesi aitama. Ta õpetas ka oma tütre seda katelt kasutama, lisaks õpetas tütrele kõiki oma taimetarkusi.

Mida aeg edasi, seda vanemaks jäid inimesed.

„Anna, sinust on saanud suur tüdruk ja sa tead, mis katel see on. Selle tõi mulle sinu isa. See on võlukatel, mille abil ma olen saanud valmistada ravimtaimedest rohtusid ja mille abiga olen saanud inimesi aidata. See katel peab jääma meie perre. Seepärast ma õpetasin sind seda kasutama, et kui mul tuleb aeg minna, siis ma tean, et see katel on kindlates kätes. Hiljem, kui sul on oma lapsed, pärandad sa selle oma lapsele, kes teab taimedest ja loodusest palju, kes on abivalmis ja tahab inimesi aidata,“ rääkis Inga.

„Ema, jah, ma teen seda, ma luban, et saan hakkama ja räägin seda katla saamislugu ka oma lastele ja mu lapsed pärivad selle edasi. Õpetan ka oma lastele taimetarkusi ning abivalmidust!“ kinnitas Anna.

Möödusid aastad ja Anna sai omale kaks imetoredat tüdart, kellele ta seda lugu rääkis. Piibe oli just selline, kes teadis taimetarkusi ja soovis teisi aidata. Elve oli teiste huvidega ja oli igati nõus, et just õde pärib emalt selle katla, sest ta teadis, et see sobib Piibe paremini. Nii püsibki katel kindlates kätes ning seda kasutatakse ikka tänapäevani.

Tänu imekatlale saame me looduslikke taimerohtusid, mis meid aitavad.

TÄHENDUSLIK UNI

Ühel kaunil kevadisel hommikul piilusid kaskede vahelt päikesekiired Piibe aknast sisse. Kevadist õhku soojendav päikesekiir silitas Piibe põski, mille peale tüdruk ärkas. Piibe avas akna, et lembe kevadtuul saaks tuppa tulla ja endaga kaasa tuua uut värsket õhku.

Loodus pakub meile palju. Taimed lokkavad, sest päike ergutab, soojendab ja aitab neil sirguda ning sirutada end taeva poole. Iga taim ja puu tõuseb hea tunde ja rõõmuga. Hommik on aeg, mil ärgata ning nautida hommikusi tegevusi, tehes kõike omas rahulikus tempos.

Piibe vaatas enda ümber ja otsustas, et täna on õige päev minna külla oma õele Elvele, keda ta polnud ammu näinud. Nad ei elanud teineteisest väga kaugel, kuid siiski polnud ammu kohtunud. Seda enam, et Piibe nägi veidrat und oma õest, mis tekitas temas tunde, et õde vajab teda.

Piibe pakkis kaasa pisut külakosti: piparmünditeed, mett, sibulaid ja värsked saialilli, need köitis ta kaunisse kimpu. Lisaks oli ta eelmisel päeval küpsetanud kaerahelbeküpsiseid, needki võttis kaasa.

Piibe teadis, et õele meeldivad lilled ja saialilled on kaunid oranžide õitega nagu väikesed päikesed, mis toovad veelgi sära silmadesse ja rõõmu südamesse. Kui asjad olid pakitud, asuski Piibe teele. Teel oma õe juurde kohtas ta väikest jänesepoega, kes oli kiirelt kalpsanud ja õnnetult kukkunud, nii et ta käpp oli pisut marraskil.

Piibe ütles: „Kulla jänes, las ma aitan sind, tean, et sul on valu. Las ma tohterdan.”

„Hästi, mul on tõesti väga valus, tavaliselt minuga selliseid asju ei juhtu,“ vastas nukker jänese poeg.

Piibe seletas: „Ma otsin siia haava peale teelehe, katame sellega haava kinni. Teeleht parandab haavu, on põletikuvastane ning valuvaigistav ja peatab su haavalt ka pisikese verejooksu. Sa istu seni siin.“

Jänese poeg kuulas sõna ja talitas just nii, nagu nõid oli palunud.

Varsti tuligi Piibe teeled käes. Asetas need ettevaatlikult jänese poja haavale ja sidus taskust leitud marliga haava kinni.

Jänese lausus: „Ma tänan, sind, armas Piibe! Kuidas ma saan sulle abiks olla?“

Piibe vastas: „Palun, proovi järgmine kord ettevaatlikum olla. Ja praegu on parem, kui sa lähed koju puhkama. Ning tänan, et sa usaldasid mind.“

Nii läks jänese poeg koju ema juurde ja Piibe läks edasi oma õe poole.

Varsti oligi Piibe õe ukse taga ja koputas uksele. Elve elas suures männikus, tema maja oli suure männi all.

Õde tuli kõhides uksele vastu ja küsis: „Kes seal on?“

„Mina, Piibe olen, tulin vaatama, kuidas sa elad,“ vastas Piibe.

„Tule, astu sisse, õeke, ma olen pisut haige, sain külma,“ ütles Elve.

Piibe astus uksest sisse ja kallistas oma õde ning andis talle lilled ja külakosti.

„Oi, kui kauneid lilli sa oled korjanud, tänan sind kõige eest! Mul ongi just sibulad ja tee otsa saanud,“ lausus Elve rõõmsalt.

„Oh, sind küll, õeke, kuidas sa nii kaunil ajal haigeks jäid? Ma nägin möödunud öösel unes, et tõin teile kõigile sibulat ja palusin seda süüa, et te ei haigestuks. Tuleb välja, et jäin pisut hiljaks. Kuidas su lapsed ja mees elavad? Kas nad on terved?“ tundis Piibe huvi.

„Lapsed ja Elmar on terved, ainult mina kõhin. Eks olen ise ka süüdi, kippusin hilpharakat mängima, tahtsin juba päikest võtta, aga tead ju isegi, see kevadine tuul on salakaval,“ selgitas Elve.

„Küll sa saad terveks, õeke, piparmünditee on hea ja rahustav, sobib just külmetushaiguste korral. Sibulad hoiavad haigused eemal ja nii püsid terve ning mett tõin ka, seda on hea suhkru asemel kasutada. Igati tervislik ja turgutab kindlasti sinugi tervist!“ õpetas Piibe.

„Oh, Piibe, mida ma ilma sinuta küll teeksin, sa oskad alati õigel ajal tulla ja aidata! Ma olen nii rõõmus, et sa mul olemas oled, õeke,“ ütles Elve.

Nii nad istusid, jõid meega piparmünditeed ning nautisid kevadist päeva. Sai räägitud maast ja ilmast. Lapsedki kuulasid, mängisid ja olid põnevil, sest tädi Piibe oskas alati ka laste peale mõelda. Ta oli kodust lastele kaasa võtnud enda tehtud kaeraküpsiseid, mis olid maitsvaks vahepalaks.

Tädi jagas lastelegi oma taimetarkusi ning jutustas, kuidas ta oli tulles jänese poega aidanud. Lapsed kuulasid teda huviga. Lõpuks jõudis kätte aeg koju minna. Piibe tänas toredate päeva eest ja lahkus.

Koju jõudes mõistis Piibe, kui oluline on, et su ümber oleksid toredad sugulased, tuttavad, kelle seltsis aega veeta. Inimesed, kes sinust hoolivad, kes hoiavad ja armastavad. Hoi oma lähedasi ja ole tänulik, et nad su ümber on!